

РІШЕННЯ ЄПАРХІАЛЬНОГО СОБОРУ ВРОЦЛАВСЬКО-ГДАНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ УГКЦ, ЩО ВІДБУВСЯ В ПЕРЕМИШЛІ В ДНЯХ 14 -16 БЕРЕЗНЯ 2002 РОКУ

І. ПРИНЦИПИ ЛІТУРГІЙНОГО ЖИТТЯ У ВРОЦЛАВСЬКО-ГДАНСЬКІЙ ЄПАРХІЇ УГКЦ

ЗАГАЛЬНІ НОРМИ

1. Українська Греко-Католицька Церква в Польщі, як невід'ємна частина всієї УГКЦ, зберігає і практикує спільний для всієї УГКЦ український (руський, київський) варіант візантійського обряду.
2. Основою практикування візантійсько-українського обряду є: а) офіційні римські видання літургійних книг церковнослов'янською мовою та виготовлені на їхній підставі переклади на інші мови, зокрема українську, б) Устав Богослужінь з 1944 р. і *Типик* о. Ізидора Дольницького з урахуванням змін введених римською комісією з питань реформи літургійних книг, в) канонічні джерела літургійного права, зокрема Кодекс Канонів Східних Церков разом з *Інструкцією застосування літургійних приписів Кодексу Канонів Східних Церков* та літургійні постанови Синодів УГКЦ.
3. В усяких міркуваннях про літургійні справи та у вирішуванні поточних проблем слід отже брати до уваги: а) приналежність УГКЦ до великої родини Східних Церков та близьку, органічну спорідненість київського обряду з іншими гілками візантійської (константинопільської) традиції, б) необхідність дотримання єдності в обрядовому відношенні з Церквою в Україні та по всьому світі, в) особливе післанництво Східних Церков, а особливо УГКЦ, у Вселенській Церкві, яка очікує від східних католиків повноцінного християнського свідчення в душі вірності автентичній власній традиції, що ставить перед нами завдання постійно поглиблювати не лише теоретичні знання і практичні уміння в літургійній ділянці, але й духовну закоріненість в цій же традиції – та поступово елімінувати всі несумісні з нею чужі запозичення, відшукуючи і відновлюючи водночас усе, що з нашої спадщини протягом історії загубилося, а зараз може стати надійним засобом скріплення й поживлення літургійного життя.
4. Необхідною умовою здійснення вірними УГКЦ післанництва, про яке мовиться у № 3в, є відкритість до християн інших традицій, Церков і конфесій та до всіх людей взагалі, поєднана з готовністю ділитися з усіма скарбами нашого обряду.
5. Виходячи з усього вищесказаного, проголошується деякі детальніші норми для впорядкування літургійного життя УГКЦ в Польщі. Норми ці не претендують на вичерпність, але намагаються - все залишаючися в межах вірності спільному для всієї УГКЦ літургійному законодавству – запропонувати деякі нові можливості стосовно відкривання багатств нашої спадщини і використання їх в богослужбовому житті та водночас усунути деякі невластиві практики й з'ясувати деякі сумніви.

ОРГАНИ КОМПЕТЕНТНІ В ЛІТУРГІЙНИХ СПРАВАХ

Єпархіяльний єпископ

6. Синод Єпископів УГКЦ є найвищим законодавчим органом для всієї патріяршої Церкви (Кан 110 § 1), тому закони літургійні прийняті Синодом Єпископів і проголошені Патріярхом набувають чинності повсюдно, в межах та поза межами території Патріяршої Церкви. (Кан 150 § 2).
7. „Єпархіяльний єпископ, як керівник, поборник і охоронець усього літургійного життя в довіреній йому єпархії, повинен дбати про те, щоб воно якнайбільше розвивалось і регулювалось відповідно до приписів і законних звичаїв Церкви свого права” (ККСЦ, кан 199 §1).

8. Особливе значення в літургійному житті єпархії має приклад, що його дає катедральна церква та сам єпископ як той, хто очолює відправи (ККСЦ, кан. 199 §§ 2 і 3 та кан. 200).

Єпархіальна літургійна комісія

9. У відповідному організуванні літургійного життя в єпархії єпархіальному єпископові допомагає єпархіальна літургійна комісія.

10. Голову єпархіальної літургійної комісії та її членів, не менше двох, призначає єпархіальний єпископ на окреслений ним у грамоті їхнього іменування строк.

11. У всіх поточних літургійних справах більшого значення єпархіальний єпископ може звернутись за порадою до комісії, або принаймні до її голови.

12. Комісія проводить засідання не менше ніж раз у році.

13. Детальні правила роботи комісії можуть бути врегульовані окремим статутом чи регламентом, затвердженим єпархіальним єпископом.

Відповідальність духовенства та чернецтва

14. Відповідальність за стан літургійного життя в єпархії разом з єпархіальним єпископом поділяють всі члени клиру, а зокрема декани (ККСЦ, кан. 278 § 1 ч. 3), парахи (ККСЦ, кан. 289 § 2) й адміністратори парафій (ККСЦ, кан. 299 § 1) та настоятелі церков (ККСЦ, кан. 309).

15. Особливе покликання стати у проводі *літургійного дозрівання Божого люду* мають чернечі спільноти, зокрема монаші (пор. *Інструкція...*, № 23).

ДЕТАЛЬНІ НОРМИ

Храм і його устаткування

16. Іконостас є необхідним елементом оснащення храму. Там, де неможливо його встановити на постійно, слід уживати переносного іконостасу, який мав би принаймні дві намісні ікони – Христа і Богородиці. Необхідно забезпечити іконам з переносного іконостасу гідне місце зберігання поза часом відправ.

17. У храмах слід подбати про якнайкращої якості акустику. Це стосується як параметрів новобудованих церков, так і технічного їх оснащення.

18. В проектах нових церков та при достосуванні інших споруд для цілей богочитання слід подбати про влаштування окремого входу в захристію, заради елімінації непотрібного входження сторонніх осіб у святилище.

Поведінка у храмі

19. Душпастирі зобов'язані вчити вірних правил гідної поведінки у храмі.

20. Вступ у святилище мають виключно священно - і церковнослужителі та інші особи причетні до літургійної прислуги. Інші особи можуть входити туди лише з виняткових причин, напр. заради Сповіді, якщо у даній церкві немає умов для служіння цього Таїнства поза святилищем. Душпастирі строго зобов'язані вчити вірних належного розуміння значення "свята святих" і правил поведінки, що випливають з цього.

21. Біля входу в храм має бути поміщена двомовна табличка польською і українською мовами, (та, коли треба, також іншими мовами), призначена для принагідних відвідувачів, з коротким описом правил достойної поведінки у храмі.

Божественна Літургія

22. Божественна Літургія повинна бути співана. Кадило слід уживати на кожній Літургії, хіба що – у випадку повсякденних відправ – заважає цьому серйозна причина.

23. В алітургійні дні Євхаристійна жертва не приноситься, хіба що промовляє за тим душпастирська потреба.
24. Інтегральною складовою Літургії є її підготовча частина, що починається з молитов перед іконостасом. Тільки абсолютна неможливість прочитати їх повністю може звільнити служителя від цього обов'язку. Завжди однак священик має обов'язок проказати перед іконостасом молитву “Господи, простягни руку Твою” та, увійшовши в святиню, проказати псалом “Увійду в дім Твій”, поцілувати книгу Євангелія і св. Трапезу та щойно відтак одягатися в літургійні ризи, не занедбуючи при цьому проказувати приписані молитви.
25. У служінні Проскомидії слід дотримуватися тексту і рубрик Службника. Зокрема слід завжди уживати справжні просфори, з відтисненою печаткою. Навіть якщо передбачається дуже велику кількість причасників, яка робить необхідним вживання раніше підготовлених частиць, Агнця та частиці в честь Богородиці й чинів святих та за живих і усопших слід вирізувати в часі Проскомидії зі справжньої просфори чи просфор.
26. Згідно з загальним звичаєм Церков візантійської традиції, для літургійних цілей (Євхаристія, Литія, обряд спільної чаші під час Вінчання) слід уживати червоне вино.
27. В чині Проскомидії не можна пропускати обкадження звізди й покровців. Слід подбати про виготовлення покровців для дискосів.
28. Недопустимим є пропускання священиком “тайних” молитов. Особи відповідальні за спів у даній церкві мають подбати про відповідне (протяжне) співання даних фрагментів, щоб уможливити священикові спокійне й гідне проказання цих молитов.
29. Молитву малого входу проказується перед царськими вратами. На “Премудрість, прості” священик, або диякон, підносить книгу Євангелія вгору, не роблячи нею знаку хреста.
30. Кадіння перед Євангелієм має відбуватися під час співу “Алилуя” зі стихами, а не в часі читання Апостола.
31. Тільки єпископ має право благословляти народ книгою Євангелія після читання.
32. На великому вході не відбувається благословення народу чашею і дискосом.
33. Після покладення дарів на престіл священик знімає і відкладає набік малі покровці з чаші й дискоса.
34. Кадіння під час анафори здійснюється в пам'ять померлих, а не в честь св. Дарів чи Богородиці, тому слід його починати щойно після заспіву “Особливо...”.
35. Після покладення частиці “ІС” з Агнця у чашу проводиться обряд теплоти.
36. Лише священнослужителі можуть причащатися в святині.
37. У відпустах св. Літургії, та інших Богослужінь, слід згадувати всіх приписаних святих, не виголошуючи однак пояснень “якого є день” та “якого є храм”.
38. Кожний парох (адміністратор) зобов'язаний служити кожній неділі та у приписані свята Службу Божу в наміренні своїх парафіан. Якщо обслуговує він кілька парафій, за всіх служить лише одну Божественну Літургію (ССЕО, кан. 294; Партикулярне Право УГКЦ, кан. 40).
39. Якщо, з причин душпастирських, парох не може відслужити Служби Божої в наміренні парафіан у неділю, має це зробити іншого дня. Однак в неділю, ні в часі ектенії мирної ні потрійної, не повинен брати возгласу за померлих. Також по недільній Службі Божій, поза винятковими ситуаціями, не повинен служити Панахиди.

Св. Таїнства

40. Хрещення повинно уділятися згідно з літургійними приписами Церкви свого права, до якої, згідно з правом, має бути приналежний той, хто приймає хрещення (ККСЦ кан 683).
41. Вода для Хрещення має бути освячена в часі даного чину Хрещення, а не раніше. Так само за кожним разом освячується олію оглашених і додається її до води.
42. Св. Причастя поза Літургією може вділятися тільки хворим. Якщо на даній Літургії кількість причасників дуже велика, як це буває з нагоди великих торжеств, дозволяється продовжувати Причастя мирян навіть після закінчення Літургії. Також хористи, що в часі Причастя мирян на Літургії співають на хорах, можуть отримати Причастя після відпусту з Дарів освячених під час даної відправи. Ніколи однак Причастя в такого роду ситуаціях не роздається в святині, але поза ним, дотримуючися в основному правил Малуго Требника

римського видання про чин Причастя вірних поза Божественною Літургією – з цією різницею, що причащається Дарами освяченими на даній Літургії та пропускається початок звичайний.

43. По змозі, рекомендується душпастирям, влаштувати в церкві відокремлене (навіть у формі окремого приміщення) місце до Сповіді.

44. Недопустимим є служіння обряду заручин окремо від решти чину Вінчання.

45. Олію для Таїнства Єлеопомазання слід освячувати під час служіння Таїнства.

46. Наполегливо рекомендується служити Таїнство Єлеопомазання для багатьох хворих у церкві.

Церковне правило

47. Всюди, де можливо, слід правити принаймні Вечірню в суботи та навечір'я празників та Утреню в неділі й празники.

Інші богослужіння

48. Заохочується відправляти Акафісти і Молебні, які мають церковне затвердження й відповідають духові візантійської традиції. Ці відправи не повинні однак затемнювати характер даного періоду літургійного року; це з особливою силою стосується місяця травня, який завжди збігається з пасхальним періодом.

49. Наполегливо рекомендується відновити звичай правити Параклис в часі Успенського посту.

Літургійні мови

50. Традиційною літургійною мовою УГКЦ є церковнослов'янська мова.

51. Українська мова рівноправна з церковнослов'янською, якщо йдеться про затвержені компетентною церковною владою тексти.

52. За згодою єпархіального Єпископа можна вживати також іншомовні затвержені переклади літургійних текстів, якщо в даному випадку чи середовищі існує така душпастирська потреба.

53. У випадку браку затверджених для літургійного вжитку перекладів літургійних текстів даною мовою, можна її використовувати в Богослуженнях призначених для іншомовних учасників тільки в обмеженому обсязі - у проповіді, читаннях, катизмах, Молитві Господній, Символі Віри, молитві перед св. Причастям.

Священно- і церковнослужителі та інші особи відповідальні за літургійне служіння

54. Згідно з традицією Церков візантійського обряду, духовенство (клир) розподіляється на вище і нижче. Вищі клирики (священнослужителі) це єпископи, пресвітери й диякони. До нижчих клириків (церковнослужителів) зараховуються свічконосці, читці-півці та піддиякони.

55. Дияконат та нижчі чини не можуть вважатися лише формальністю на дорозі до пресвітерату. *“Вони забезпечують у Церкві чітко визначене служіння, і їх як таких повинні ефективно здійснювати в дефінітивний спосіб ті, хто не має наміру вступати у пресвітерство, і в достатньо широкий спосіб ті, хто буде посвячуватися у пресвітери. Це особливо стосується дияконату. У цьому значенні не потрібно побоюватися надавати нижчий сан, і навіть дияконат, тим чеснотливим, належно підготовленим та здібним виконувати взяті на себе обов'язки, які заявляють про свою готовність служити Церкві, навіть якщо їм треба продовжувати жити зі своїми родинами і працювати згідно зі своїм фахом. Таким чином здобуваються священнослужителі, необхідні для гідної і відповідної відправи літургії, при цьому уникається практика (...) щоб священнослужителі вищого сану виконували літургійні функції, якими повинні займатися представники нижчого сану (найчастіше*

трапляється, що пресвітери виконують обов'язки дияконів), або щоб призначали мирян до постійного виконання літургійних завдань, які повинен здійснювати служитель; таку практику потрібно усунути” (Інструкція..., № 75).

56. Душпастирям слід активно вишукувати і підтримувати серед мирян покликання до нижчих чинів, дияконату, як рівнож священства і монашества.

57. Душпастирі мають обов'язок дбати про формування в парафіях відповідної літургійної прислуги, здатної виконувати свої завдання не лише в рамках звичайних парафіальних Богослужб – повсякденних, недільних та святкових – але й під час архієрейської Літургії.

58. Окрему увагу слід звернути на плекання літургійного співу в парафіях та підготовку дяків (псаломщиків), регентів і хористів.

+ Володимир Р. Ющак, ЧСВВ
Владика Вроцлавсько-Гданський

Вроцлав, дня 30 січня 2005 р.

II. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН ТА ЕКУМЕНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВРОЦЛАВСЬКО-ГДАНСЬКІЙ ЄПАРХІЇ УГКЦ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Українська Греко-Католицька Церква в Польщі наполегливо бажає жити в мирі з усіма християнами та брати участь в екуменічному діалозі з іншими Церквами та церковними Спільнотами країни, на засадах партнерства й рівноправності.

2. У стосунках з некатолицькими Церквами та церковними Спільнотами та у веденні з ними екуменічного діалогу УГКЦ керується нормами й вказівками, які поміщені у:

- Декретах II Ватиканського Собору про екуменізм - *Привернення єдності* та про Східні Католицькі Церкви - *Східних Церков*;
- Кодексі Канонів Східних Церков (кан. 902-908 та інші);
- Довіднику застосування принципів і норм екуменізму з 25 березня 1993 року;
- Пастирському зверненні Глави УГКЦ (...) Мирослава-Івана Любачівського *Про єдність Святих Церков*;
- Апостольському листі Папи Римського Івана Павла II *Світло Сходу*;
- Енцикліці Папи Римського Івана Павла II *Щоб були одно*;
- Апостольському листі Папи Римського Івана Павла II з нагоди 400-річчя Берестейської унії;
- Інструкції застосування літургійних приписів Кодексу Канонів Східних Церков;
- Концепції екуменічної позиції Української Греко-Католицької Церкви, враховуючи обставини місця й часу.

3. УГКЦ бажає самостійно брати участь у діалозі, як повноцінна його учасниця. Ніхто з-поза УГКЦ не може претендувати на право представляти її у міжконфесійних відносинах без виразної згоди й доручення єпископату УГКЦ.

4. Необхідною умовою для ведення будь-якої екуменічної діяльності є відповідна екуменічна формація всіх вірних – духовенства, чернецтва й мирян. Її потрібно починати ще з катехизації дитячого віку і не занедбувати продовжувати її згодом.

5. Вірні мають бути усвідомлені щодо відповідного значення поняття "екуменізм", позиції Католицької Церкви згідно екуменічного руху та принципів католицького екуменізму з особливим урахуванням екуменічної ролі Східних Католицьких Церков, зокрема УГКЦ.
6. Абсолютною необхідністю є усвідомлення вірними, що всяка екуменічна діяльність мусить базуватися на християнській любові, якої джерелом є особистий зв'язок кожного вірного з Господом; все, що послаблює цей зв'язок, шкодить справі екуменізму – прогресування ж екуменічного діалогу неможливе без поступового зростання його учасників у Божій благодаті.
7. Учасниками діалогу є християни – охрещені в ім'я Пресвятої Тройці, які визнають Триєдиного Бога та Божество і спасенну роль Господа нашого Ісуса Христа; метою ж – взаємне примирення й зближення ради спільного шукання шляхів відновлення єдності. Недопустимо звужувати коло учасників діалогу за національними та іншими світськими критеріями. Забороняється також інструменталізація діалогу заради досягнення світських цілей, зокрема національних та політичних.
8. Усім вірним – а зокрема душпастирям – рекомендується будувати словами й ділами атмосферу християнської любові в міжконфесійних відносинах. Все це з особливою силою стосується змісту церковних видань та інтернетівських публікацій.
9. Участь в екуменічному діалозі не може потягати за собою ослаблення церковно-обрядової тотожності вірних і зростання серед них релігійної байдужості (індиферентизму). Навпаки, контакти з християнами з інших Церков та церковних Спільнот повинні вести вірних УГКЦ до ще глибшого усвідомлення, вивчення й плекання ними їхньої автентичної тотожності.
10. Відносно спільних молив та усіх інших виявів спільної участі в богочитанні, наполегливо нагадується обов'язок враховувати не лише католицькі принципи, але й вчення та приписи іншої Церкви чи церковної Спільноти.
11. Духовні особи, коли не співслужать, згідно з правилами візантійського обряду одягаються виключно в духовний одяг, без літургійних риз, зокрема без епитрахіля. При співслужінні Божественної Літургії з римо-католицькими священиками священнослужителі мають одягати повні ризи.
12. Для належного ведення справ зв'язаних з міжконфесійними відносинами та екуменічною діяльністю єпархіальний Єпископ може покликати екуменічну раду (кан. 904 § 3 ККСЦ). Керує нею – сам або через уповноваженого – єпархіальний єпископ. Координує її роботу секретар, який водночас є працівником єпархіальної курії на посаді завідуючого екуменічними справами єпархії. Рада збирається на засідання не рідше, ніж раз у році.
13. У всякого роду зовнішніх зв'язках УГКЦ виступає під одною і цією ж самою назвою, а саме: "Українська Греко-Католицька Церква" (польською *Ukraiński Kościół Grekokatolicki*). Допускається вживання її в скороченому, напівофіційному варіанті – "Греко-Католицька Церква" (польською *Kościół Grekokatolicki*). Інші, неправильні назви ("Католицька Церква Візантійсько-Українського Обряду", "Українська Католицька Церква", "Візантійсько-Українська Церква" і т.п.) мають бути послідовно усунені з офіційного, ділового та медіального обігу.

ВІДНОСИНИ З ПРАВОСЛАВНИМИ ТА СТАРООБРЯДЦЯМИ

14. Відносини з двома віросповідними громадами Польщі, які спільно з УГКЦ успадковують традицію свято-володимирського християнства – тобто *Польською Автокефальною Православною Церквою та Східною Старообрядською Церквою, що не має духовної ієрархії* – мають для УГКЦ пріоритетний характер.
15. У відносинах з Православною Церквою, крім документів перелічених у № 2, можна користуватися й *Практичними вказівками* з Баламандської заяви від 1993 р. (№ 20-33).
16. Всюди там, де православні не мають власної церкви, можуть бути допущені до відправи Божественної Літургії, св. Таїнств (перш за все Таїнств християнського втаємничення й Вінчання), Божої Хвали та інших Богослужінь, зокрема заупокійних, у місцевому храмі УГКЦ – за виразною згодою єпархіального Єпископа.
17. Сказане у № 16 про храми стосується також і похоронів на греко-католицьких кладовищах.
18. УГКЦ бачить потребу співпраці з православними братами на ниві охорони й збереження пам'яток сакральної архітектури й мистецтва київської традиції у Польщі.

19. Інший можливий різновид співдії - це спільні прощі вірних обох конфесій до місць, які вшановуються як греко-католиками, так і православними – а також спільні старання за повернення колишньої слави й значення тим місцям, які занепали, підупали або перестали бути культовими місцями християн візантійської традиції.

+ Володимир Р. Ющак, ЧСВВ
Владика Вроцлавсько-Гданський

Вроцлав, дня 30.01.2005 р.

III. ТИМЧАСОВИЙ УСТАВ ПРО ФОРМУВАННЯ І СЛУЖІННЯ ДИЯКОНІВ ТА ЦЕРКОВНОСЛУЖИТЕЛІВ У ВРОЦЛАВСЬКО-ГДАНСЬКІЙ ЄПАРХІЇ УГКЦ

ВВЕДЕННЯ

1. Згідно з автентичною традицією візантійського обряду, духовенство (клир) в Українській Греко-Католицькій Церкві розподіляється на вище (священнослужителів) та нижче (церковнослужителів).
2. До розряду священнослужителів (вищих клириків) належать диякони, пресвітери та єпископи; до церковнослужителів (нижчих клириків) - свічконосці, читці-півці та піддиякони. Під *священиками* слід розуміти єпископів та пресвітерів.
3. Приналежність до даного чину церковного - чи священнослужіння набувається приймаючи свячення відповідного ступеня за приписами літургійних книг; рукоположення у нижчі чини називається *хіротесією*, а у вищі – *хіротонією*.
4. Згідно з волею та вченням Вселенської Церкви, дияконат і нижчі чини служіння не можуть вважатися лише чисто формальними, перехідними ступенями на дорозі до пресвітерату. *"Вони забезпечують у Церкві чітко визначене служіння, та їх як таких повинні здійснювати у дефінітивний спосіб ті, хто не має наміру вступати у пресвітерство, і в достатньо широкий спосіб ті, хто буде посвячуватися в пресвітери. Це особливо стосується дияконату. У цьому значенні не потрібно побоюватися надавати нижчий сан, і навіть дияконат, тим чеснотливим, належно підготовленим і здібним виконувати прийняті на себе обов'язки, які заявляють про свою готовність служити Церкві, навіть якщо їм треба надалі жити зі своїми родинами і працювати згідно зі своїм фахом. Таким чином здобувається священнослужителів, необхідних для гідної і відповідної відправи літургії, при цьому уникається практика (...) щоб священнослужителі вищого сану виконували літургійні функції, якими повинні займатися представники нижчого сану (...), або щоб призначали мирян до постійного виконання літургійних завдань, які повинен здійснювати служитель; таку практику потрібно усунути"* (Інструкція застосування літургійних приписів Кодексу Канонів Східних Церков, № 75).
5. Зокрема *постійний* дияконат, за бажанням II Ватиканського Вселенського Собору, має бути повернений у всіх східних католицьких Церквах, всюди, де тільки він зникнув (Декрет *Про східні католицькі Церкви*, № 17); усі єпархіальні єпископи зобов'язані якнайдужче підтримувати дияконські покликання (пор. кан. 195 ККСЦ).
6. "Той, хто одержав нижчі свячення, вже не є більше мирянином (...) нижчі свячення радше є включені до духовної ієрархії, відповідно до ступеня кожного. Тому той, хто отримав такий сан (...) стає членом, як це називають літургійні книги більшості Східних Церков, *духовенства* або *священничого сану*. (...) Потрібно зберігати давнє практикування нижчих свячень. (...) Замість того, щоб відмовлятися від них, реформи партикулярного права різних Церков повинні радше відновлювати їх для більшої їх значущості і життєздатності." (Інструкція..., № 73-74).

7. У цьому дусі не лише єпархіальний єпископ, але й усі члени клиру, ченці й черниці, а також миряни, нехай уважають себе зобов'язаними виявляти турботу за покликання до дияконату й нижчих чинів, підтримувати їх та виявляти дияконам і церковнослужителям належну пошану, любов та піддержку в їхньому служінні. Під час прилюдних молінь за покликання, в екстеніях та інших молитвах мають виразно згадуватися не лише покликання до пресвітерату, богопосвятного життя та місії, але й покликання до дияконату, та – бодай загально – до нижчих чинів служіння в Церкві. Дияконат і нижчі чини не можуть вважатися чимось додатковим у Церкві чи формою почесної винагороди для окремих заслужених осіб. Навпаки, кожна парафіальна громада повинна зробити все можливе для того, щоби мати у себе принаймні одного читця-півця для виконання служіння дяка-псаломщика, піддиякона – який виконує різноманітне служіння у “свята святих”, при Престолі, та й диякона – якого священник у літургійних діалогах називає влучно *братом і співслужителем* – найближчого помічника священника у Літургії та поза нею.

ВИМОГИ ВІДНОСНО КАНДИДАТІВ ДО СВЯЧЕНЬ

Чини свічконосця та читця-півця

8. Хіротесію на свічконосця може отримати повнолітній чоловік, який протягом не менше трьох років був практикуючим членом УГКЦ, виконував обов'язки літургійного прислужника не коротше півроку, виявив належні духовно-моральні, психічні й фізичні якості та здатність виконувати зв'язане з чином свічконосця церковне служіння.

9. Якщо кандидат одружений, то його подружжя має бути законним з точки зору Католицької Церкви та втішатися стабільністю. Дружина має бути віруючою і практикуючою християнкою, що бере участь у житті парафії. Вимагається подружній стаж не коротший ніж пів року та письмова згода дружини.

10. Хіротесію і постриг на читця-півця може отримати чоловік віком не менше двадцяти років, який протягом не менше трьох років був практикуючим членом УГКЦ, виконував на протязі не менше року літургійне служіння, виявив належні морально-духовні, психічні й фізичні якості та знання і вміння необхідні для виконання служіння читця і півця, або принаймні читця. У випадку допущення до свячень одружених кандидатів слід дотримуватися вимог, що подані у № 9.

11. Хіротесія на свічконосця і читця-півця може відбутися в рамках одного літургійного обряду, особливо якщо йдеться про кандидатів до вищих свячень, або тих, про кого мова у № 12. В усіх інших випадках рішення належить єпархіальному єпископові.

12. Чоловіки-випускники затвердженого компетентною владою дяківсько-регентського училища чи відповідних курсів можуть зразу після закінчення науки складати прохання про хіротесію на читців-півців.

13. Семінаристи, які готуються до священства, повинні отримувати духовний одяг разом з хіротесією на читців-півців.

Піддияконат

14. Хіротесію на піддиякона може отримати чоловік віком не менше двадцяти одного року, який не менше року виконував служіння читця-півця в УГКЦ, виявив належні морально-духовні, психічні й фізичні якості та знання і вміння необхідні для виконання піддияконського служіння.

15. З огляду на встановлену древніми канонами заборону піддияконам одружуватися, піддияконські свячення можуть отримати виключно такі кандидати, які вже одружені – з дотриманням вимог щодо подружжя, про які мова у № 9 – або ясно заявили про бажання прийняти піддияконат у безженному стані. Загальним принципом є, отже, що хіротесія в піддиякони уділяється кандидатами одруженими та тим, які склали публічний довічний обіт безженства і тим, хто має згодом прийняти вищі свячення в безженному стані.

Дияконат

16. Для дияконської хіротонії вимагається:

- а) прийняття кандидатом чинів читця-півця й піддиякона та виконання першого з них протягом не менше року, а другого - не коротше півроку – з дотриманням норми № 17;
- б) закінчення щонайменше трирічних богословських студій з отриманням бакалаврату (т.зв. *licencjat*) або п'ятирічних магістерських студій, без необхідності отримання магістерського диплому;
- в) у випадку кандидатів одружених, дотримання вимог, про які мова у № 9 – при чому подружній стаж має бути не коротшим за два роки, хіба що єпархіальний єпископ в окремому випадку прийме інше рішення;
- г) вік не менше двадцятип'яти років;
- г) відсутність перешкод, про які мова йде у кан. 762 ККСЦ;
- д) наявність необхідних духовно-моральних, психічних і фізичних якостей, відповідних для прийняття дияконського чину і виконання зв'язаного з ним служіння;
- е) незалежно від формальної богословської освіти, про яку мовиться у пункті б) – кандидат має відзначитися належним знанням візантійсько-українського обряду в літургійному, канонічному, богословському та духовно-аскетичному аспектах, з особливим “урахуванням традицій власної Церкви свого права про дияконську службу літургії, слова і любові” (кан. 354 ККСЦ).

17. У випадку кандидата до вищих свячень, який бажає прийняти їх у безженному стані, піврічний проміжок між піддияконатом та дияконатом може бути скорочений, навіть до одного дня.

18. Перед хіротесією на свічконосця та на читця-півця кандидат має висповідатися й бути в стані ласки. Перед піддияконатом має він провести принаймні одnodенні духовні вправи, а перед дияконатом – п'ятиденні.

ФОРМУВАННЯ КАНДИДАТІВ

Нижчі чини

19. Підготовка до прийняття чину свічконосця відбувається під наглядом і опікою настоятеля парафії кандидата. Кандидат шляхом участі у Богослуженнях в якості прислужника набуває практичні вміння, необхідні для виконання обов'язків свічконосця. Настоятель має допомогти йому в засвоєнні як цих практичних умінь, так і потрібних теоретичних знань.

20. До відкриття окремого інституту або відповідних стабільних курсів для вишколу дяків (псаломщиків) також і формація кандидатів у читці-півці має відбуватися під опікою та наглядом настоятеля парафії кожного кандидата – або іншого назначеного єпархіальним єпископом священника – аналогічно до того, що сказано в № 19 про формацію кандидатів у свічконосці.

21. Кандидат до піддияконату формується шляхом:

- а) акуратного й гідного виконання служіння читця-півця протягом не менше року, під наглядом і опікою настоятеля парафії або іншого священника, назначеного єпархіальним єпископом;
- б) зразкового сімейного життя (якщо одружений);
- в) духовного розвитку і самонавчання під наглядом і опікою священника, про якого мова у пункті а). Бажано водночас, щоби кандидат вибрав собі духовного керівника, якого затвердить єпархіальний єпископ і який не буде тотожний із священником-опікуном.

22. Священик, який опікується кандидатом у церковнослужителі, має право й обов'язок висловити офіційну думку стосовно прохання про висвячення, яке кандидат пише на ім'я єпархіального єпископа й складає на руки вищезгаданого священика – або висилає безпосередньо єпархіальному єпископові, з обов'язковим переданням копії прохання на адресу священика-опікуна. Підписуючи характеристику священик-опікун бере на себе відповідальність за належну перевірку здатності кандидата. Єпархіальний єпископ може однак просити про характеристики інших вірогідних осіб, які добре знають кандидата. Може також, сам або за посередництвом інших, уповноважених ним осіб, додатково перевірити знання і вміння кандидата

Дияконат

23. Мирянин чи церковнослужитель, який відчує Божий поклик до дияконського служіння, має написати відповідну заяву на ім'я єпархіального єпископа. У цій заяві має він подати інформації про своє дотеперішнє життя – зокрема духовне, участь у житті Церкви, сімейну й професійну обстановку та освіту – зокрема богословську. Заява має також вміщати виклад мотивації аспіранта стосовно прийняття дияконату, його бачення та розуміння майбутньої дияконської служби та прохання про благословення наміру прийняти дияконат. Аспірантові слід також визначитися щодо конкретного способу здійснення ним вимоги № 16 б. Якщо він є мирянином, мусить долучити свідоцтво про Хрещення й Миропомазання. Якщо одружений – свідоцтво про Вінчання (якщо воно ще не знаходиться в актах Курії).

24. Заяву, про яку мова у № 23, має рекомендувати священик. Бажано, щоби рекомендацію супроводила згода на прийняття функції опікуна майбутнього кандидата у диякони. Якщо священик, який видав рекомендацію, не є настоятелем парафії аспіранта, єпархіальний єпископ має запитати про характеристику настоятеля.

25. У рекомендаційному листі священик має підтвердити (або ж заперечити) подані аспірантом факти й обставини, висловити свій погляд на перспективність аспіранта, окрему увагу присвячуючи сім'ї аспіранта – її стабільності, рівневі релігійності, ставленню її членів до намірів аспіранта і т.п. Рекомендаційний лист та евентуальна додаткова характеристика настоятеля парафії мають бути написані й вислані в таємниці перед аспірантом.

26. На основі згаданої у № 23-25 документації та, евентуально, результатів додаткових розслідувань – єпархіальний єпископ приймає рішення про схвалення або відхилення прохання аспіранта. У випадку прихильного рішення, *аспірант* стає з цього моменту *кандидатом* у диякони.

27. Благословляючи наміри кандидата, єпархіальний єпископ має водночас:

- а) призначити йому священика-опікуна, яким, поза винятковими випадками, буде настоятель його парафії; духовного керівника кандидат вибирає сам, а єпископ затверджує вибір;
- б) дати кандидатові рекомендаційний лист до керівництва вибраного кандидатом і апробованого єпархіальним єпископом богословського учбового закладу;
- в) визначити конкретні умови задоволення кандидатом вимоги № 16 е.

28. Формажія кандидата у диякони проходить:

- а) у богословському учбовому закладі, де він здобуває загальні знання з католицької богослов'ї, які доповнює власними студіями візантійської традиції в її київському варіанті з особливим урахуванням теорії та практики дияконату у цій же традиції;

- б) у парафії, де кандидат під наглядом свого священника-опікуна вводиться у виконання нових служінь у Церкві, літургійних та позалітургійних – та поступово приймає чергові ступені нижчих свячень;
- в) в родині, де кандидат на щодень будує домашню Церкву;
- г) якщо є можливість – також у дияконському кружку, де в колі подібних йому кандидатів може він поглиблювати знання й духовну свідомість щодо суті дияконату, обмінюватися досвідом, брати участь у формуванні дияконського середовища і т.п.

29. Після закінчення формації проводиться процедура допущення до свячень дияконату, згідно з приписами загального і партикулярного права. Посвідку, про яку мова у кан. 769 § 1 ч. 4 ККСЦ, видає священник-опікун кандидата. Він же посвідчує освоєння кандидатом знань і умінь, що про них мова йде у № 16 е – якщо єпархіальний єпископ не визначив іншого способу перевірки цих же знань і умінь.

СЛУЖІННЯ

Літургійне

30. Основне служіння церковнослужителів та дияконів – участь у прилюдному богочитанні Церкви, згідно з приписами літургійних книг.

31. Тільки священники можуть головувати на відправах та уділяти св. Таїнства й благословення. Священник не може передати ці функції диякону чи церковнослужителю. Ні диякон, ні церковнослужитель не може їх собі узурпувати. Без благословення священника диякон, церковнослужитель та мирянин-прислужник не мають права одягатися в ризи.

32. Винятки від норми № 31 такі:

- а) Св. Хрещення, яке може уділятися дияконом або церковнослужителем лише у випадку необхідності, за надзвичайною скороченою формою, якої вживають у таких випадках і миряни. Коли буде необхідно охрестити когось таким чином за відсутності священника, нехай Хрещення уділить диякон; якщо нема диякона, тоді найстарший за ступенем свячень церковнослужитель; якщо нема ні священника, ні диякона, ні навіть одного церковнослужителя, Хрещення уділить належно усвідомлений мирянин. Беручи це до уваги, кожен церковнослужитель і диякон має бути солідно підготовлений до того, щоби у випадку необхідності дозволено уділити дійсне Хрещення.
- б) У випадку справжньої потреби диякон може роздавати св. Причастя під час св. Літургії та поза нею. Під справжньою потребою слід розуміти ситуацію, коли число причасників є дуже велике у відношенні до числа священників, або фізичну неміч священника (-ків). Диякон, який не *співслужить* при даній Літургії, Причастя роздавати не може.
- в) У випадку необхідності, коли священник відсутній або має поважну перешкоду, диякон за благословенням єпископа і з доручення священника може занести св. Причастя особам, які не були в змозі прийти на Літургію, зокрема хворим.
- г) Диякони і церковнослужителі можуть очолювати ті ж неєвхаристійні Богослужби, які можуть очолити також миряни, себто Вечірню, Утреню, Обідницю та інші Богослужби з Часослова, а також Молебень, Панахиду, Акафіст, Параклис. Однак у такому випадку диякон не виголошує ектеній, кадіння відбувається за допомогою ручної кадильниці, виголоси та відпуст замінюються закликком “Молитвами святих Отців наших...”. Ні диякон, ні церковнослужитель у такому випадку не одягає риз. Його приписаний одяг у такій ситуації – підрясник та, якщо має, ряса і скуфія; місце – поза святилищем.
- г) У виняткових випадках крайньої необхідності, з кожноразового благословення єпископа, диякон може очолювати Обідницю зі св. Причастям; у такому випадку одягається у всі ризи.

33. Ведення похорону безумовно застерігається священників.

34. Диякон з благословення священника може проповідувати, якщо має на це загальний дозвіл від єпархіального єпископа; церковнослужителям же проповідувати не дозволено.
35. Диякон, який присутній на Божественній Літургії, але не *співслужить*, може причащатися разом зі служителями у святині, якщо для цього він одягнеться у повні дияконські ризи. Якщо він тільки у духовному, чи – тим паче – світському одязі, має причащатися поза святині, разом з церковнослужителями й мирянами.
36. Забороняється дияконові вживати ораря без стихаря і нарукавників. Дозволяється натомість рядовому дияконові вживати подвійного ораря, який, як правило, мають вживати прото - і архидиякони, якщо в місцевій ризниці немає відповідного звичайного ораря.

Інші види служіння

37. Церковнослужителі та диякони, в міру своїх сил, кваліфікацій та можливостей та, з другого боку, в міру місцевих потреб - можуть, а то й повинні, включатися у різні форми позалітургійної діяльності Церкви, як катехизація, благодійна допомога, допомога в адміністративних і фінансових справах церковної спільноти і т.д.
38. Диякони можуть у церковних структурах займати посади і виконувати завдання, які їм дозволені на основі загального і партикулярного права. Церковнослужителі у цьому аспекті зрівняні у правах з мирянами.

ПРАВА Й ОБОВ'ЯЗКИ

Утримання й соціальне забезпечення

39. Диякони розподіляються на дві категорії: *штатних*, які повністю присвячують себе церковному служінню і за це мають право вимагати від Церкви утримання, соціального захисту й лікарської опіки для самих себе і для своїх сімей (якщо вони одружені) – та *позаштатних*, які утримують себе і свої родини з платні за іншу працю.
40. В умовах УГКЦ в Польщі *постійні* диякони є, як правило, позаштатні. Штатні диякони можуть бути лише з дуже рідкого і надзвичайного винятку. Загальним принципом є, що *постійний* диякон не одержує платні за своє дияконське служіння ані, тим паче, ради самої вже причетності до вищого духовенства.
41. Церковнослужителі є позаштатними без винятків.
42. Норми № 40-41 не позбавляють церковнослужителів і дияконів права на:
- а) платню за працю для Церкви напр. на адміністративній посаді, за навчання релігії у школі, за причетність до військового чи іншого спеціалізованого душпастирства і т.п.;
  - б) отримання повної або часткової компенсації за витрати, які сталися у зв'язку з виконанням церковного служіння для парафії чи єпархії, напр. повернення дорожніх коштів – якщо стан парафіяльної (єпархіальної) каси на це дозволяє;
  - в) частку з пожертв за треби, якщо місцевий звичай та стан парафіяльної каси дозволяють
43. Праця, з виконання якої утримують себе диякони і церковнослужителі, мусить узгоджуватися з принципами християнської моралі. У сумнівних випадках осуд належить єпархіальному єпископові.

Духовний одяг і поведінка

44. Кожен, хто отримав хіротесію на читця-півця, частиною якої є обряд постригу в духовний стан, має право підчас літургійного служіння носити духовний одяг.
45. Духовний одяг складають: підрясник, ряса і скуфія.
46. Колір духовного одягу в принципі чорний; дозволяється, однак, уживати підрясників сірого кольору, особливо влітку.

47. Свічконосці духовного одягу не вживають.
48. Диякони зобов'язані мати, крім підрясника, ще й рясу. Убогість диякона звільняє його від обов'язку мати рясу до часу такого покращання його фінансової ситуації, яке дозволить цю ж рясу придбати.
49. Під час виконання літургійних функцій церковнослужитель та диякон одягають під стихар підрясник. Рясу одягають тільки у випадках, про які мовиться у № 32 г. Хто має скуфію, може (але не мусить) вживати її в обох наведених вище ситуаціях, дотримуючись літургійних приписів про вживання духовенством головних уборів під час Богослужіння.
50. Беручи участь у інших церковних заходах, що не мають суто літургійного характеру, церковнослужитель та диякони повинні одягатися принаймні у підрясник. Те ж саме стосується катехизації.
51. Виконуючи інші церковні завдання, зокрема адміністративні, диякони та церковнослужитель можуть носити короткий одяг з колораткою, а навіть суто світський одяг, якщо тільки рід заняття сприяє цьому (напр. фізична робота при церкві).
52. У щоденному житті церковнослужитель вживають в принципі світський одяг. З нагоди більш урочистих подій суспільного чи сімейного характеру можуть вживати короткий одяг з колораткою. Церковнослужитель, що працюють у католицьких школах, редакціях ЗМІ, адміністративних установах і т.п., можуть на щодень вживати підрясник або колоратку, залежно від обставин.
53. У питанні духовного одягу поза церковною діяльністю диякони прирівнюються до пресвітерів.
54. Носячи духовний одяг, зокрема поза церковним контекстом, церковнослужитель та диякони строго зобов'язані зважати на його достоїнство і відповідно до цього й поводитися.
55. Також і тоді, коли не носять на собі ніякого зовнішнього знаку приналежності до духовенства, чи то в сім'ї, чи на роботі, чи взагалі всюди, церковнослужитель та диякони зобов'язані поводитися бездоганно й зразково. Це з особливою силою відноситься до подружнього й сімейного життя, що ним мають вони давати прекрасний приклад і свідчення всім - вірним і невірним.

Приписання до єпархії та канонічне призначення

56. Як засвідчує закінчення обряду свячень на читця-півця (див. *Архієратікон іли служебник святительській*, Рим 1973, с. 230), вже нижчі клирики висвячуються для служіння конкретній місцевій Церкві, тобто єпархії. Потрібно, отже, щоби приписання питомця до єпархії відбувалося з прийняттям першого ступеня нижчих свячень (пор. *Інструкція...*, № 73). Таким чином, до єпархіального духовенства зараховуються всі, хто одержав принаймні хіротесію на свічконосця – а їхні імена мають згадуватися у церковних шематизмах.

57. Церковнослужитель не отримують особливого канонічного призначення. Приймаючи свячення даного ступеня вони отримують право виконувати всюди в межах єпархії (а також поза нею, якщо місцевий ієрарх не заперечує, а місцевий настоятель дозволяє) літургійне служіння відповідно до цього ж ступеня та беруть на себе обов'язок виконувати його в парафії місця свого проживання. Можуть виконувати його і деінде, за згодою обох дотичних настоятелів.

58. Обов'язок, про який мова йде у № 58, стосується Божественної Літургії та інших Богослужінь у неділі та приписані свята – коли вони відправляються у даній парафії. Коли професійні та сімейні обов'язки дозволяють, нехай церковнослужитель виконують своє служіння також у будні дні.

59. Церковнослужитель повинен повідомити настоятеля парафії про виїзд поза межі парафії за кожним разом, коли відсутність перевищуватиме тиждень. Коли виїжджає поза межі єпархії, повинен повідомити також єпископа – якщо відсутність буде місячною або довшою. Єпархіальний єпископ має бути повідомлений також у кожному випадку, коли церковнослужитель міняє адресу постійного проживання.

60. Диякон, приймаючи свячення, набуває право виконувати літургійне служіння всюди в єпархії – а також поза нею, якщо місцевий ієрарх не заперечує.
61. Подаючи прохання про свячення, кандидат тим самим погоджується на просте канонічне призначення, яке отримує декретом єпархіального єпископа вже після дияконської хіротонії.
62. Просте канонічне призначення позаштатного диякона на парафію накладає на нього обов'язок літургійного служіння при всіх відправах у неділі та свята в парафії за місцем його проживання. Обов'язок цей обіймає також інші парафіальні відправи, якщо участь у них можливо узгодити з професійними та сімейними зобов'язаннями диякона. Означає воно також благословення єпископа для всіх інших видів служіння, які даний диякон захоче і зможе – у порозумінні з парохом – виконувати.
63. Призначення на іншу парафію або розширення обсягу обов'язків у випадку позаштатного диякона може відбутися тільки за його згодою, яку одружений позаштатний диякон може дати лише за порозумінням з дружиною.
64. Диякон мусить про кожну зміну місця проживання повідомити єпархіального єпископа. Якщо ця зміна має потягнути за собою зміну призначення позаштатного диякона, це повідомлення має відбутися раніше і обіймати теж прохання про нове призначення. Єпархіальний єпископ призначить диякона у нову парафію, порозумівшись з її настоятелем.
65. Позаштатний диякон, змушений силою життєвих обставин оселитися в околиці, де нема греко-католицької церкви, все ж таки повинен обрати собі якусь найближчу церкву, до якої буде хоч раз у місяць (зокрема у більші свята) доїздити. Якщо в околиці, де проживає такий диякон, знаходиться парафія якоїсь іншої католицької Церкви, диякон за згодою обох дотичних єпархій може виконувати там своє служіння, якщо за цим промовляють душпастирські потреби цієї парафії.
66. На виїзд на постійне проживання поза єпархію диякон потребує згоди єпархіального єпископа. Що стосується часово обмежених виїздів поза територію парафії або поза межі єпархії, слід дотримуватися норми № 60.
67. Штатного диякона єпархіальний єпископ може призначати зовсім вільно, як щодо місця, так і щодо обсягу служіння – враховуючи, проте, добро родини одруженого диякона.
68. Позаштатні диякони і церковнослужителі мають право на відпочинок не менше місяця щороку. Штатні диякони в цьому відношенні прирівнюються до пресвітерів.
69. Диякон чи церковнослужитель, який з-за поганого здоров'я чи похилого віку (70 років і більше) став нездатним служити, може отримати на власне прохання звільнення з душпастирських обов'язків від єпархіального єпископа. Формальний перехід у нечинний стан не виключає його з духовенства, ані не позбавляє можливості виконувати служіння в доступному для нього обсязі.

Духовне життя

70. Усі диякони та церковнослужителі зобов'язані плекати своє особисте духовне життя.
71. Наполегливо рекомендується, щоби кожен з них мав свого духовного керівника, яким лише у виняткових випадках може бути власний парох.
72. Позаштатні диякони та церковнослужителі мають приватно проказувати частину Церковного Правила, яку – враховуючи родинну й професійну обстановку – має кожному визначити духовний керівник або, якщо його нема, єпархіальний єпископ.
73. Диякони повинні брати участь у духовних вправах разом з пресвітерами своєї єпархії чи деканату.

Почесні відзнаки, порядок першенства і форми звернення

74. Заслуженим дияконам можуть бути надані сани (гідності) архідиякона або протодиякона, якщо вони здатні виконувати пов'язану з цими санями літургійну роль.
75. Архідияконський сан надається ієродияконам, тобто дияконам-ченцям; протодияконський – дияконам, що належать до єпархіального духовенства.
76. Надання сану відбувається шляхом надання відповідної хіротесії за обрядом приписаним в Архієратиконі. Одержання хіротесії на архідиякона дає ієродиякону право вживати подвійний ораб; протодиякони можуть вживати ще й скуфію або камілавку багряного кольору.

77. Порядок першенства є такий: архідиякон, протодиякон, ієродиякон, диякон, піддиякон, читець-півець, свічконосець
78. Звертаючись до диякона, слід уживати форму “отче (архідияконе /протодияконе/ієродияконе/дияконе)”, а до церковнослужителя – “брате (піддияконе/читець/свічконосець)”. Світських форм (“пане” і т.п.) слід уникати, особливо у церковному контексті.
79. Говорячи або пишучи про диякона чи церковнослужителя у третій особі, можна окреслити його самою тільки назвою його чину (ступеня свячень).

ПЕРЕХІДНІ ТА ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

80. У піврічний строк з дня входу в дію цього *Уставу* всі настоятелі парафій з усієї єпархії мають скласти єпархіальному єпископові письмовий звіт, який вміщатиме інформації про наявних у даній парафії потенційних кандидатів до дияконату і/або нижчих чинів служіння.
81. У вищезгаданому звіті слід урахувати такі дані: вік, освіту (зокрема богословську), сімейну та професійну обстановку, рівень релігійності, види дотеперішньої активності в парафіяльній спільноті (з наголосом на літургійний, катехитичний і благодійний аспекти), перспективність служіння у нижчому чи дияконському чині. Душпастир мав би також провести розмову з кожним з потенційних кандидатів, намагаючись пізнати його думку про можливість прийняття ним нижчих свячень чи дияконату. Якщо кандидат за багатьма ознаками перспективний, але не виявляє охоти прийняти таке служіння, слід довідатися про підстави такої неохоти та можливість евентуальної зміни ставлення шляхом, наприклад, відповідного з’ясування компетентною особою питань, які для даного потенційного кандидата неясні або про які має він хибне уявлення чи неправдиві інформації.
82. На основі звітів з парафій єпархіальний єпископ, сам, або за допомогою інших компетентних осіб, випрацює загальну стратегію подальших дій.
83. Особлива увага має бути звернена на одружених випускників богословських факультетів (в тому й семінарій), перш за все тих, які вже виконують якесь церковне служіння літургійного, катехитичного, благодійного чи іншого характеру - та тих одружених мужчин, які, попри відсутність богословської освіти, відзначаються помітною активністю в Церкві; звичайно, в обох випадках мова йде про людей, що втішаються певним рівнем стабільності як стосовно подружньо-сімейного життя, так і в економічно-професійному аспекті.
84. Єпархіальний єпископ може видати додаткові розпорядження з метою уточнення та стандартизації вимог до свячень різних чинів, способу формування кандидатів і оцінки їхньої здатності та в інших справах, що стосуються формування кандидатів та життя й служіння церковнослужителів і дияконів.
85. Цей *Устав* набирає чинності з дня 15 лютого 2005 року.

+ Володимир Р. Ющак, ЧСВВ
Владика Вроцлавсько-Гданський

Вроцлав, дня 30 січня 2005 р.

ІV. СТАТУТИ ЄПАРХІАЛЬНОЇ ДУШПАСТИРСЬКОЇ РАДИ ВРОЦЛАВСЬКО-ГДАНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ УГКЦ

Згідно з документами II Ватиканського Собору (*Lumen Gentium*, 37; *Christus Dominus*, 27; *Apostolicam Auctoritatem*, 10) та згідно Кодексу Канонів Східних Церков (кан.272-275) проголошую і затверджую Статути Єпархіальної Душпастирської Ради Вроцлавсько-Гданської Єпархії УГКЦ:

I. Мета і завдання

1. Єпархіальна Душпастирська Рада є дорадчим органом Вроцлавсько-Гданського Єпископа і через представників мирян, єпархіального духовенства та членів інститутів Богопосвяченого життя репрезентує спільноту Божого Народу цілої єпархії.
2. Завданням Ради є підтримувати Єпископа у справах, що стосуються програмування та координування душпастирської діяльності в єпархії.
3. До обов'язків Ради належить:
  - розпізнавати релігійний та моральний стан життя вірних;
  - ознайомлювати Єпископа з духовними потребами вірних;
  - представляти Єпископу свої думки та пропозиції щодо різноманітної душпастирської діяльності в єпархії;
  - ділитися досвідом, шукаючи більш ефективних методів душпастирювання;
  - допомагати в підготовці та у здійсненні душпастирської програми;
  - допомагати священикам у душпастирській праці.

II. Члени ради

1. Згідно з діючими канонами, головою Єпархіальної Душпастирської Ради є Владика Вроцлавсько-Гданський.
2. Крім Владики в склад ради входять представники Божого Народу з усіх душпастирських середовищ Вроцлавсько-Гданської Єпархії.
3. Членами Ради з уряду є: вікарій генеральний (протосинкел), синкел, ректор Вищої Духовної Семінарії, директор Карітас Єпархії, керівники душпастирського та катехитичного відділів, єпархіальний душпастир дітей і молоді, а також душпастир родин.
4. Після відповідної консультації, Єпископ зараховує до складу Ради також:
  - одного декана;
  - одного священика з кожного деканату;
  - представників греко-католицького монашества, по одній особі з кожного, як чоловічого так і жіночого, згромадження;
  - одного представника світських катехитів;
  - мирян, які належать до парафіяльної ради, по одній особі з кожного деканату;
  - одного представника з товариств і католицьких рухів, що діють на території цілої єпархії і мають статути затверджені Єпископом.
5. Під час проведення соборчика духовенства Вроцлавсько-Гданської Єпархії, Єпископові будуть запропоновані кандидати до Душпастирської Ради з числа духовенства і вірних світських, як про це згадується в 4 пункті.
6. В особливих випадках, залежно від потреб, єпископ може покликати ще інших членів Ради, однак їх число не може перевищувати 10% її актуального складу.
7. Каденція членів Ради по призначенню триває протягом їх церковної служби, інші члени призначаються на 5 років.
8. Якщо єпархіальний престол стає вакантним, то автоматично перестає діяти Єпархіальна Душпастирська Рада.

III. Спосіб дії

1. Єпархіальну Душпастирську Раду очолює Вроцлавсько-Гданський Єпископ. Він скликає засідання Ради, встановлює порядок праці і проводить її особисто або доручає це своєму делегатові.
2. Засідання Ради відбуваються один раз в році. У випадку конечної потреби можуть бути скликані частіше.
3. Під час першого засідання, члени Ради обирають, більшістю голосів, секретаря і його заступника. Обов'язок секретаря Ради - це писання протоколів перебігу і змісту нарад,

повідомлення про засідання Ради, збирання документації зв'язаної з працею Ради і підготовка повідомлень з нарад.

4. Якщо секретар Ради не може виконувати свої функції, обов'язки переймає його заступник.
5. З-поміж членів Ради, абсолютною більшістю голосів, може бути вибрана комісія з-декількох осіб, які разом з єпископом, секретарем та його заступником будуть підготовляти зустрічі членів Ради і проектувати програму праці.
6. Рада має колегіальний характер дій, і свої думки виражає більшістю голосів у відкритому голосуванні.
7. Лише Єпископ має право публікувати справи, які розглядаються під час засідань Душпастирської Ради.
8. На засідання Ради присвяченій якійсь конкретній темі, можуть бути запрошені компетентні особи, які не входять до складу Ради.
9. Праця в рамках Душпастирської Ради має суспільний характер. В поодиноких випадках єпархіальний Єпископ може прийняти рішення про повернення коштів зв'язаних з доїздом котрогось з членів Душпастирської Ради.

IV. Кінцеві постанови

1. Секретаріат Єпархіальної Душпастирської Ради знаходиться у Вроцлаві, в приміщеннях Консисторії Вроцлавсько-Гданської Єпархії.
2. Здійснювати зміни в постановах Статутів може тільки Владика Вроцлавсько-Гданський на прохання Ради, чи з власної ініціативи.
3. Статути набувають дійсності від 15 лютого 2005 р. і є обов'язковими аж до відкликання.

+ Володимир Р. Ющак, ЧСВВ
Владика Вроцлавсько-Гданський

Вроцлав, дня 30 січня 2005 р.

У. СТАТУТИ ЄПАРХІАЛЬНОЇ РАДИ З ЕКОНОМІЧНИХ СПРАВ ВРОЦЛАВСЬКО-ГДАНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ УГКЦ

Оцим затверджую і проголошую Статут Єпархіальної Ради з Економічних Справ Вроцлавсько-Гданської Єпархії УГКЦ. Рада з Економічних Справ виконує свої обов'язки згідно з приписами Кодексу Канонів Східних Церков (ССЕО, кан. 262-263 і 1007-1054), Партикулярного Права УГКЦ та згідно приписами цивільного права і цих Статутів:

1. Раду з Економічних Справ утворює Єпархіальний Єпископ з вірних, які ознайомлені в справах економіки та у цивільному праві (ССЕО, кан. 263 §1).
2. Рада має дорадчий голос. Рішення у економічних справах Вроцлавсько-Гданської Єпархії належить до Єпархіального Єпископа.
3. В склад Ради входять єпархіальний Економ і п'ять осіб призначених Єпископом після консультації з Колегією Єпархіальних Радників; троє з членів Ради можуть бути світськими особами.
4. Єпархіальний Економ, на підставі самого права, є членом Ради (ССЕО, кан. 263 §2).
5. До складу Ради з Економічних Справ не можуть входити однокровні або свояки єпархіального Єпископа аж до четвертого ступеня (ССЕО, кан. 263 §3).

6. Каденція Ради триває 5 років. Після її закінчення може бути продовженою на наступних п'ять років.
7. Засідання Ради відбуваються один раз у році. Раду завжди очолює Вроцлавсько-Гданський Єпископ, особисто, або доручає це своєму делегатові.
8. Під час першого засідання, члени Ради обирають, більшістю голосів, секретаря і його заступника. Обов'язком секретаря Ради є писати протоколи перебігу і змісту нарад, повідомляти про зібрання Ради, збирати документацію пов'язану з працею Ради і підготовляти повідомлення з нарад.
9. Якщо секретар Ради не може виконувати свої функції, обов'язки переймає його заступник.
10. Єпархіальний Єпископ може скоротити каденцію членів Ради, змінити її склад або цілком її розв'язати.
11. До обов'язків Ради з Економічних Справ належить підготовляти щорічно відомість про доходи і витрати, передбачену у зв'язку з цілим управлінням єпархією в наступному році, а також затвердити звіт з прибутків і видатків за минулий рік (ССЕО, кан. 263 §5).
12. Єпархіальний Єпископ, за порадою Колегії Єпархіальних Радників і Ради з Економічних Справ (ССЕО, кан. 262 §1) призначає Єпархіального Економа на п'ять років (Партикулярне право УГКЦ, кан. 31).
13. Економ, під владою єпархіального Єпископа, управляє дочасним майном єпархії (ССЕО, кан. 262 §3), проводить загально-єпархіальні інвестиції, турбується про здобуття коштів та піклується єпархіальною касою. Єпархіальний Економ повинен щорічно, а також скільки раз той вимагатиме, подавати Єпископові звіт про управління в цілій єпархії; єпархіальний Єпископ повинен через Раду з Економічних Справ перевіряти рахунки.
14. Секретаріат Єпархіальної Ради з Економічних Справ знаходиться у Вроцлаві, в приміщеннях Консисторії Вроцлавсько-Гданської Єпархії.
15. Вводити зміни у постановах Статуту може тільки Владика Вроцлавсько-Гданський на прохання Ради чи з власної ініціативи.
16. Статути обов'язують від 15 лютого 2005 р. і мають юридичну силу аж до відкликання.

+ Володимир Р. Ющак, ЧСВВ
Владика Вроцлавсько-Гданський

Вроцлав, дня 30 січня 2005 р.

VI. СТАТУТИ ЄПАРХІАЛЬНОЇ КОМІСІЇ ЦЕРКОВНОГО МИСТЕЦТВА ВРОЦЛАВСЬКО-ГДАНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ УГКЦ

Оцим, маючи на увазі добро і потреби Вроцлавсько-Гданської Єпархії, затверджую і проголошую Статути Єпархіальної Комісії Церковного Мистецтва Вроцлавсько-Гданської Єпархії УГКЦ.

I. Ціль

1. Комісію скликає єпархіальний Єпископ. В склад Комісії входять: головуючий і члени числом п'ять. Члени комісії, вибрані з поміж духовенства і мирян, повинні бути компетентними в ділянках сакрального мистецтва та охорони архітектурних пам'яток.
2. В поодиноких випадках головуючий Комісії може запросити до співпраці експертів, як з поміж духовенства, так і світських, які не є членами Комісії.

II. Завдання Комісії

1. Завданням Комісії є дати Єпископові свою opiniю відносно проектів нових сакральних і церковних споруд та концепції мистецьких творів, призначених для тих споруд.
2. До завдань Комісії належить також обговорення, беручи до уваги обов'язуючі церковні і державні приписи, проектів консервації і адаптації архітектурних пам'яток.
3. Маючи на меті ознайомлення духовенства, архітекторів і художників із сучасною проблематикою церковного мистецтва, Комісія повинна, відповідно до своїх можливостей, організувати конференції, симпозиуми і вистави.

III. Порядок дій

1. Зголосити Комісії про заплановану роботу і узгодити кандидатуру автора проекту, а також повідомити Ординарія про проект і автора.
2. Представити Комісії вступну концепцію до обговорення і для отримання відповідних зауважень для коригування праці.
3. Представити Комісії для перевірки проект до виконання, чи цей проект відповідає узгодненій концепції, чи виконані усі зауваги Комісії та чи узгоднено особу виконавця.
4. Представити проект до затвердження і вираження згоди на його виконання єпархіальному Єпископові.

Кінцеві постанови

1. Секретаріат Єпархіальної Комісії Церковного Мистецтва знаходиться у Вроцлаві, в приміщеннях Консисторії Вроцлавсько – Гданської Єпархії.
2. Вводити зміни у постановах Статуту може тільки Вроцлавсько-Гданський Владика, на прохання Комісії, чи з власної ініціативи.
3. Статути зобов'язують від 15 лютого 2005 р. аж до відкликання.

+ Володимир Р. Ющак, ЧСВВ
Владика Вроцлавсько-Гданський

Вроцлав, 30.01.2005 р.